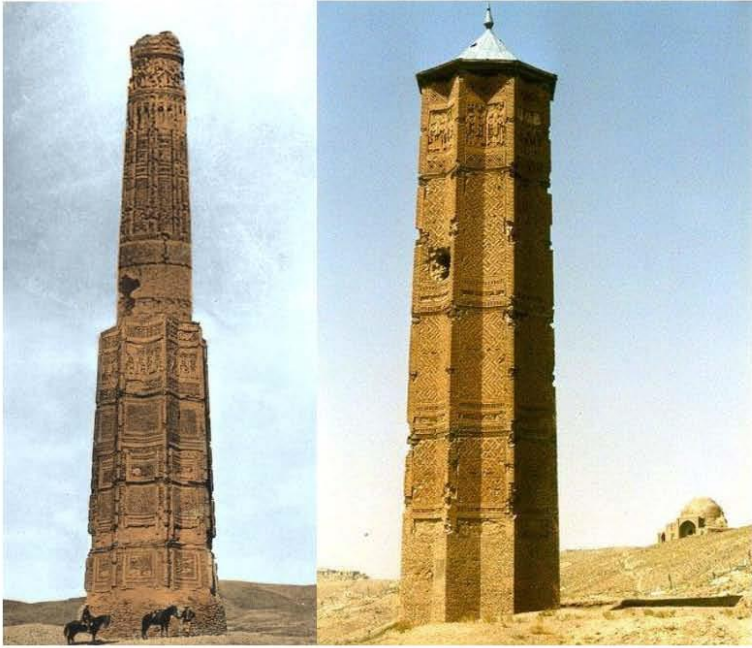

منار های غزنی

گذشته و حال

نویسنده: دکتر معمار حشمت الله اتمر
تاریخ: اسد / سال ۱۴۰۷ شمسی

Ketabton.com

منار های غزنی

.....

مشخصات کتاب

عنوان: منار های غزنی

نویسنده: داکتر مهندس حشمت الله ،، اتمر ،،
ادیتور:

دیزاین پشتی: داکتر مهندس حشمت الله ،، اتمر ،،
مطبعه:

تعداد چاپ : ۳۰

تاریخ چاپ: اسد / سال ۱۴۰۷

موبایل: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

ایمیل : atmar_hashmatullah@yahoo.com

حق چاپ و نشر محفوظ است:

کلیه حقوق اعم از باز نویسی، چاپ، تکثیر، نخسه برداری، ترجمه و فلم سازی پیگرد قانونی دارد، نقل مطلب با ذکر ماخذ به معیار های پذیرفته شده بلا مانع است.

منارهای غزنی

.....

فهرست

صفحه	مطالب
۱	پشتی
۲	بسم الله الرحمن الرحيم
۳	مشخصات کتاب
۴	فهرست
۶	مقدمه
۸	برای یادداشت
۹	ولایت غزنی
۹	معلومات عمومی:
۱۰	پیشینه:
۱۱	اسلام غزنویان:
۱۳	مناره‌های بازمانده از مسجد بهرام شاه غزنوی:
۱۵	جغرافیا:
۱۶	اقلیم:
۱۷	اقتصاد:
۱۷	کشاورزی:
۱۸	صنایع دستی:
۱۸	انرژی:
۱۹	آموزش:
۲۰	فرهنگ:
۲۲	مردم شناسی:

منار های غزنی

.....

- ۲۳ ..... زمین شناسی
- ۲۳ ..... منابع طبیعی:
- ۲۳ ..... منرال اندراتیت ولایت غزنی:
- ۲۳ ..... معدن طلای زرکشان:
- ۲۴ ..... معدن مس زرکشان:
- ۲۴ ..... لاجورد:
- ۲۴ ..... مرمر:
- ۲۵ ..... لیتیم:
- ۲۶ ..... واحدهای اداری
- ۲۶ ..... ولسوالی‌های غزنی:
- ۲۷ ..... مشاهیر:
- ۲۸ ..... معماری مناره های غزنی
- ۹۶ ..... ماخذ:
- ۹۷ ..... لست کتاب های چاپ شده
- ۱۰۲ ..... لست کتاب های تحت کار
- ۱۰۳ ..... در صورت وقت و امکان
- ۱۰۴ ..... پشتی اخیر

منار های غزنی

.....

مقدمه

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان إلا على
الظالمين، والصلاة والسلام على خاتم النبيين، وعلى آله وأصحابه
أجمعين، ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين وبعد:
(إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ) ^١ (وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ
فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ) ^٢

"همانا دین پسندیده نزد پروردگار دین اسلام است!"
هرکه غیر از اسلام دین دیگری انتخاب نماید، هرگز از وی پذیرفته
نمیشود و او در آخرت از زیان کاران (گنهکاران) است.
حمد بی پایان، سپاس بی حد (اندازه) خداوند متعال را که جهان را با
تمام رازها، مملو از عجائب، زیباییها، روز را برای عبادت و کار،
شب را برای استراحت تا تمام خستگیهای روز در آن رفع گردد،
خلق کرد. تا صبح صادق با ذکر الله (ج) برخیزد و برای به دست
آوردن رزق حلال حرکت نماید.
سپاس گذارم تا زمین را غنی از معدنیات، آب و هوا را برای بقای
انسانها، حیوانات، حشرات، نباتات آفرید، تا بخورند، بنوشند ولی
اصراف نکنند.
انسانها را اشرف مخلوقات با عقل عالی و عاطفه خاص آفرید تا در
بین آفریدهگان خیلی متفاوت و اشرف مخلوقات باشند.
خیلی خرسندم که برای من آخرین پیامبر و دین کامل را نصیب گردانیده
و صحت خوب را لطف نموده تا بتوانم از دریچه کوچک آگاهی و

منار های غزنی

.....

اندوخته های که به من اعطا فرموده، برای برادران مسلمانم شریک
سازم.

پروردگارا!

راه خود را برای ما آسان ساز، طوریکه غیر از تو نبینیم، نشناسیم،
ذات و هستی ما را به مقام فنا (از بین بردن، نابود ساختن) برسان، تا
شائبه (تصور، فکر، خیال) ای از انانیت (تکبر، کبر، غرور) و
استکبار (غرور) در وجود مان نباشد و سراپا بنده محض (خالص، پاک،
صاف) و عبید (بنده) تو بوده باشیم.

ابراز امتنان:

با اظهار سپاس از محترمین هر یک:
جناب انجینر صاحب جاوید حماد و مهندس صاحب سکندر علی بابت
شریک سازی تصاویر تازه (اپدیت) منار های غزنی را برای این کتاب
مفید، متفاوت و ارزنده ارسال نمودند.
از دربار ایزد منان برای شان صحت کامل و عمر طولانی خواهانم.

- از کلیه صاحب نظران و دست اندرکارانیکه این کتاب را مطالعه
می نمایند، تقاضا به عمل می آید تا نکته نظرات و پیشنهادات خود
را برای بازنگری این کتاب ارسال نمایند.

Whats App: ۰۷۹۹۳۷۶۹۹۸

با عرض حرمت
داکتر مهندس حشمت الله اتمر

منار های غزنی

.....

برای یادداشت

- ..... -۱
- ..... -۲
- ..... -۳
- ..... -۴
- ..... -۵
- ..... -۶
- ..... -۷
- ..... -۸
- ..... -۹
- ..... -۱۰

منار های غزنی

.....

ولایت غزنی

معلومات عمومی:

ولایت غزنی یکی از ۳۴ ولایت افغانستان به مرکزیت شهر غزنی می باشد که از ولایات جنوب شرقی افغانستان به شمار می رود. غزنی با ۱,۳۶۲,۵۶۴ جمعیت پنجمین ولایت پرنفوس افغانستان می باشد. این ولایت از لحاظ مدیریت اداری به نوزده (۱۹) ولسوالی تقسیم شده است و ۲۲,۹۱۵ کیلومتر مربع پهناوری دارد.

منار های غزنی

.....

نام غزنه تلفظی در زبان‌های ایرانی شرقی است از واژه گَنزَک که در زبان‌های ایرانی قدیم به معنای گنج " گنج " بوده است و نام غزنه پس از روی دادن جایگشت آوایی گنزک / گزنک به شکل کنونی درآمده است.

به زبان یونانی باستان: احتمالاً همان /Gázaca گَزَکه یا /Gázaca گازکه که بطلمیوس در کتاب ۶، فصل ۱۸، بند ۴ از Geographia آورده؛ به زبان چینی قدیم Ho-si-na : ،

آنطور که هیوان تسانگ، زائر مشهور چینی سده هفتم میلادی یاد کرده؛ واژه درست غزنین به نون آخر است و غزنه یا غزنی تلفظ عامه می باشد .

پیشینه:

غزنی با قدامت بیش از ۱۰۰۰ قرن یکی از کهن ترین مناطق جهان به شمار می رود. ابزارهای مربوط به دوره پارینه سنگی زیرین با قدامت بیش از ۱۰۰ هزار سال پیش در دشت ناؤر در غرب غزنی پیدا شده است. این ابزار شامل تعدادی ابزار سنگی ساخته شده از کوارتز است که شامل تراشه، ساطور، رنده، تیشه و تبر ابزار هستند. این آثار نخستین شواهد بدست آمده از دوره پارینه سنگی زیرین در افغانستان هستند .

غزنی در طول قرن هفتم میلادی یکی از مراکز مهم بودایی در افغانستان بود. کاوش‌های تیم باستانشناسی لهستانی (پولندی) نشان می دهد که آثار مذهبی کشف شده از تپه سردار غزنی هر دو فرهنگ هندویی و بودایی را دارا است.

منار های غزنی

.....

"دو مرکز بزرگ بودایی دیگر، فندقستان و تپه سردار (غزنی) مسئله کاملاً متفاوتی است و دوره دیگری از تأثیرات هند بین قرن های هفتم تا هشتم را نشان می دهد. این بازنمایی ها موضوعاتی را از مهیانه شناسی نشان می دهد و حتی در مورد سایت اخیر جنبه های وجره یانه را تصور می کنیم که قبلاً خود را در صومعه های بزرگ هند مانند نالاندا تثبیت کرده بودند .

مکان مهم دیگر تپه سردار (معروف به تپه ای ناگارا) در نزدیکی غزنی است که شاید تا قرن هشتم میلادی فعال بوده باشد. از این دوره یک مجسمه عظیم از بودای پارنیوارا (بودا در منطقه خاصی خوابیده بود) بدست آمد. مجسمه ای بسیار مشابه درست در شمال افغانستان، در آژینه تپه، تاجیکستان پیدا شده است. اما آنچه جالب تر است یافتن یک مجسمه از خدای هندو دپورگا ماهیشاسورا - ماردینی در همان محل است.

در سال ۶۴۴ م. زائر چینی شوان زانگ در حالی که از وارنو (امروزه بنو، در پاکستان (برمی گشت، از شهر جاگودا، احتمالاً غزنی) بازدید کرد .

اسلام غزنویان:

نبرد سلطان محمود غزنوی با ابوعلی سیمجورگستره قلمرو غزنویان در زمان سلطان محمود غزنوی در سال ۶۸۳ م. ارتش های خلافت اموی، اسلام را به منطقه آوردند و تلاش کردند شهر غزنی را فتح کنند اما مردم شهر به شدت مقاومت کردند؛ بنابراین غزنی الی زمان یعقوب لیث صفار به اسلام نگر وید.

منار های غزنی

مقاومت غزنی آن چنان مشهور شد که وقتی یعقوب صفاری (۸۷۹-۸۴۰) تحت نام اسلام در حال فتوحات بود، در تصرف غزنی بسیار پرآوازه شد. این شهر در سال ۸۶۹ توسط صفاریان به طور کامل ویران شد. بخش قابل توجهی از جمعیت محلی شامل هندوها و بودایی‌ها نیز در زمان محمود غزنوی به اسلام گرویدند.

هیچ مدرکی وجود ندارد که غزنه قبلاً بخشی از پادشاهی سامانیان بوده باشد. پیش از سال ۲۶۰ هجری، غزنه جز زابلستان بود و توسط لایویک‌ها اداره می‌شد، لایویک‌ها که متحد کابل شاهان بودند، الی زمان سبکتگین قدرت غزنه را در دست داشتند و هیچ مدرکی بر کنترل منطقه توسط سامانیان وجود ندارد. پادشاه لایویک قطعاً هندو بود، حتی اگر طبقات ناصری نام ابوبکر یا ابوعلی را به آنها نسبت دهند.

غزنین ولایتی مشهور در زابلستان و پایتخت غزنویان بود. پس از بازسازی این شهر توسط عمرو لیث، برادر یعقوب، از ۹۹۴ الی ۱۱۶۰ به عنوان به پایتخت خیره کننده غزنویان تبدیل شد.

غزنویان هند شمالی، ایران و آسیای میانه را از غزنی کنترل می‌کردند. بسیاری از حملات به هند از غزنی سازماندهی می‌شد. غزنویان اسلام را به هند بردند و با ثروت‌های خارق‌العاده‌ای که از شاهزاده‌ها و خدایان معبد غنیمت می‌گرفتند باز می‌گردیدند.

تاریخ نگاران با شگفتی از آراستگی ساختمان‌ها، کتابخانه‌های بزرگ، مجلل بودن دربار و ثروت گرانبهای شهروندان غزنی می‌نویسند.

اما غزنی که زمانی باشکوه تر از بغداد بود در ۱۱۵۱ میلادی، توسط علاء الدین حسین جهانسوز به تلی از خاکستر مبدل گردید.

منار های غزنی

.....

پس از ۶ سال غزنی دوباره در زمان خوارزمشاهیان شکوفا گردید اما این بار در سال ۱۲۲۱، توسط چنگیز خان برای همیشه ویران شد. موقعیت استراتژیک غزنی، چه از نظر اقتصادی و چه از نظر نظامی، دوبار غزنی را احیا کرد اما بار دیگر توسط انگلیسی ها و ۱۰۰ سال بعد توسط شوروی ها ضربه دید.

مناره‌های بازمانده از مسجد بهرام شاه غزنوی:

شهر غزنی به دلیل مناره‌های ساخته شده ستاره ای شکل خود مشهور است.

قدامت آنها از اواسط قرن دوازدهم است و بازمانده مسجد بهرام شاه می باشد. اضلاع آنها با نقوش هندسی تزئین شده است و بخش‌های بالای مناره‌ها آسیب دیده یا از بین رفته است.

مهم ترین مقبره واقع در غزنی آرامگاه سلطان محمود غزنوی است. موارد دیگر شامل مقبره شاعران و دانشمندان است، به عنوان مثال ابوریحان بیرونی و سنایی.

ابن بطوطه خاطر نشان می سازد:

«قسمت اعظم شهر ویران شده است، اما چیزی جز بخشی از آن هنوز پابرجاست، اگرچه قبلاً شهر بزرگی بود».

بابر در بابرنامه ثبت می کند که غزنی بخشی از زابلستان بوده است. این منطقه توسط مغول‌ها کنترل می شد تا اینکه نادرشاه و نیروهای ایرانی اش در سال ۱۷۳۸ به آن حمله کردند.

منار های غزنی

.....

احمد شاه درانی غزنی را در سال ۱۷۴۷ فتح کرد و آن را بخشی از امپراتوری درانی کرد. در جریان جنگ اول افغان و انگلیس، غزنی توسط نیروهای هندی به رهبری انگلیس در نبرد غزنی تخریب شد.

در دهه ۱۹۶۰ بودایی مؤنث ۱۵ متری از سایت باستانی تپه سردار کشف شد که به پشت خوابیده و با ستونهای خالی احاطه شده بود که در گذشته توسط بوداهای نر کوچکتر محافظت شده بود. بخشهایی از این بودا به سرقت رفته است. در دهه ۱۹۸۰ یک پناهگاه آجری گلی برای محافظت از مجسمه ایجاد شد، اما تکیه گاه های چوب برای هیزم به سرقت رفته و پناهگاه تا حدی فرو ریخت.

غزنین در گذشته از نظر اقتصادی اهمیت فراوان داشته است. این امر نه تنها به دلیل موقعیت استراتژیک و مهم تجاری آن که خراسان و ایران را به شبه قاره هند پیوند می داد و به عنوان مرکز مهم تجاری و بارانداز کالاهای شبه قاره به خراسان، شمال و ایران نقش خود را ایفا می کرد، بلکه خاک خوب، هوای معتدل، آب نسبتاً کافی، مردمان کوشا و زحمت کش و پیداوار متنوع و فراوان زراعتی و دامی، آن را به یک نقطه مهم و غنی تبدیل نموده بود.

منار های غزنی

.....

نقشه شهر غزنی

جغرافیا:

ولایت غزنی در مرکز افغانستان بین ۳۲ درجه و چهار دقیقه و ۹ ثانیه تا ۳۴ درجه و ۱۳ دقیقه و ۵۱ ثانیه عرض شمالی و ۶۶ درجه و ۴۹ دقیقه و ۱۶ ثانیه تا ۶۸ درجه و ۴۹ دقیقه " ۵۶ ثانیه عرض شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. طول متوسط این ولایت به خط مستقیم در جهت شمال به جنوب ۲۴۰ کیلومتر و عرض متوسط آن در جهت شرقی - غربی حدود ۱۸۱ کیلومتر است. "

ولایت غزنی از سمت شمال با ولایت بامیان و میدان وردک، از جنوب و جنوب غربی با ولایت زابل، از مشرق با ولایت لوگر و پکتیا و از جنوب شرقی به ولایت پکتیکا از مغرب نیز به ولایت ارزگان و دایکندی محدود است.

منار های غزنی

.....

شهر غزنی مرکز ولایت غزنی است و از کابل ۱۳۵ کیلومتر فاصله دارد، ارتفاع این شهر از سطح دریا ۲,۱۸۳ و پهناوری آن ۲۳,۳۷۸ کیلومتر مربع است که تقریباً یک بیست و هشتم یا ۳,۵٪ پهناوری کل افغانستان را شامل می شود. ولسوالی ناور بزرگ ترین و ولسوالی رشیدان کوچک ترین ولسوالی های غزنی هستند .

کوه های ولایت غزنی عبارتند از:

قاده باریک در شمال غرب، شنکی در جنوب، جرکنه در جنوب شرق، هندوکش در شمال شرق و کوه بابا در شمال.

آب ایستاده غزنی، بند سرده، بند سلطان، بند زنخان و بند زرد سنگ دریاچه های مهم این ولایت می باشند که نقش عمده ای در کشاورزی منطقه دارد.

دریای غزنی از ارتفاعات بهسود سرچشمه گرفته در دشت ناور بند سلطان بالای آن تأسیس شده است و پس از عبور از شهر غزنی، در ولسوالی ناوه به آب ایستاده غزنی می ریزد.

اقلیم:

غزنی دارای آب و هوایی نیمه صحرایی و کوهستانی می باشد. دما در دشت ناور، شمال غزنی با آب ایستاده در جنوب غزنی تفاوت زیادی دارد.

در ناور دمای تابستان به ۲۵ الی ۳۰ درجه سانتی گرید و در زمستان به ۲۵- درجه می رسد که بسیار سرد و غیر قابل تحمل است، اما در آب ایستاده با ۱۵- درجه در زمستانها، هوا نسبتاً گرم تر می باشد. ۱۸۸

منار های غزنی

.....

روز آن در جریان سال نسبتاً گرم و هوای آن، از تاریخ ۱۲ اکتبر تا ۱۰ اپریل، سرد و بارانی است.

سطح متوسط بارندگی سالانه در غزنی ۲۲۹۶ ملی متر تخمین شده و زمین آن، از سطح بحر ۱۸۰۰ متر ارتفاع دارد.

اقتصاد:

چون غزنی پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۱۳ انتخاب گردید پروژه ها روی دست گرفته شده شامل:

ساخت یک مرکز فرهنگی اسلامی، یک مسجد، یک بازار سرپوشیده، یک سالون ورزشی، یک مهمان سرا، یک فرودگاه، یک هتل پنج ستاره، دو ساختمان ۲۷ طبقه و سایر موارد می شود.

بودجه این پروژه ها ۳۰ میلیون دلار است و برای بیش از ۲۰۰۰ نفر فرصت شغلی مهیا می کند. ۱۰ میلیون دلار این بودجه توسط دولت مرکزی، ۷ میلیون دلار توسط تیم بازسازی ولایتی لهستان (PRT) یا پولند و ۳ میلیون دلار توسط ایالات متحده تأمین می شود. غزنی تا پایان سال ۲۰۱۲ یک جاده ۴۰ کیلومتری آسفالت نیز خواهد داشت.

کشاورزی:

به دلیل هوای مناسب و بارندگی نسبتاً خوب که اغلب در زمستان و اوایل بهار به صورت برف و باران می بارد، انواع میوه ها و محصولات زراعتی خاص این مناطق در غزنین به عمل می آید نیز به دلیل رونق پرورش دام و دامداری، انواع حیوانات اهلی پرورشی در آن تربیت و نگهداری می شود.

منار های غزنی

.....

پوشاک و لباس هایی که از مو و پوست حیوانات اهلی به عمل می آید، در این سرزمین، به خصوص در قسمت های شمالی غزنین از اهمیت بالایی برخوردار است.

سد سرده بند در ولسوالی اندر در نزدیکی مرز ولایت پکتیکا واقع شده است. این سد ذخیره گاه بزرگ آب است که برای آبیاری کشاورزی منطقه حیاتی می باشد. خود سد و سیستم کانال های آن نیاز به تعمیر و نگهداری دارند.

صنایع دستی:

در کنار این صنایع ظریفه چون مسگری، زرگری و سایر صنایع دستی از رونق خوبی در این دیار برخوردار بوده و در بازارهای غزنین انواع صنایع مستظرفه دستی دستیاب می گردیده است؛ چنان که یکی از اقلام مهم صادرات این منطقه را همین مصنوعات تشکیل می داده است. در نتیجه بازارهای پررونق، کالاهای متنوع، غزنین را به یک نقطه مهم و پررونق تبدیل نموده بود.

انرژی:

ولایت غزنی قرار است از طریق سیستم برق شمال شرقی (NEPS) به برق ملی وصل شود. ساخت خط انتقال از شرق دشت چمتله به غزنی با استفاده از شبکه انتقال ولتاژ بالا (۲۲۰ کیلو ولتی) آغاز می شود. این پروژه قرار است با هزینه ۱۰۱ میلیون دلار توسط USFOR- A و حمایت USAID اجرا شود.

منار های غزنی

.....
با این حال، بانک توسعه آسیایی موافقت کرده که خط انتقال از چمته به دشت برچی را به اتمام برساند که باعث می شود دامنه پروژه را کاهش یابد.

اجرای این پروژه به دلیل عدم توانایی USACE در اعطای قرارداد به تأخیر افتاد زیرا پیشنهادها دریافتی برای این پروژه بیش از دو برابر هزینه برآورد شده بود، بیشتر به دلیل نگرانی‌های امنیتی ناشی از خطرات مربوط به اجرای قرارداد های ثابت با قیمت ثابت، برآورد هزینه ضعیف و دوره‌های غیر واقعی عملکرد بود USACE .

در حال خریداری مجدد پروژه‌ها و برنامه های اعطای قرارداد در جون یا جولای ۲۰۱۲ است که برنامه های اجرایی پروژه را بین ۶ تا ۱۵ ماه به تأخیر می اندازد.

آموزش:

غزنی، با آنکه نسبت به ولایات دیگر کشور، در بخش معارف پیشتاز بود؛ اما در اثر جنگ های چند دهه اخیر، به سیستم تعلیم و تربیه این ولایت نیز خساراتی وارد گردیده و مکاتب، در اکثر آ ولسوالی ها مسدود است که باعث شده، دانش‌آموزان این ولایت، از چند دوره تعلیمی محروم شوند.

در ولایت غزنی ۶۳۵ مکتب به شمول چند انستیتیوت و دارالمعلمین وجود دارد، که دارای ۴۷۴۷ معلم و ۲۴۵,۹۸۶ دانش آموز است و از این میان ۴۵٪ آن طبقه انات می باشد.

منار های غزنی

.....

دانشگاه غزنی، در سال ۱۳۸۷ خورشیدی تأسیس شده و اکنون ۱۵۰۰ محصل در چهار فاکولته تعلیم و تربیه، شرعیات، اقتصاد و زراعت دارد و از این تعداد ۲۰۰ تن شان را دختران تشکیل می دهند.

فرهنگ:

با در نظر داشت تاریخ گذشته غزنی، این ولایت در سابق از حیث تاریخی و علمی، به یک مرکز عرفان و ادب در بین ولایات شهرت داشت.

صدها عارف، شاعر و نویسنده ای همچون سنایی غزنوی، حسن غزنوی، مسعود سعد بن سلمان، فرخی سیستانی، فردوسی طوسی، عنصری بلخی، مسجدی مروزی، منشوری سمرقندی، کسائی مروزی، غضائری رازی، ابوریحان بیرونی و... از بلاد مختلف، در دوران سلطان محمود غزنوی در این ولایت گرد آمده بودند.

تلاش های فرهنگی در این ولایت، از سال ۱۳۳۱ خورشیدی، با نشر هفته نامه سنایی رسماً آغاز و تسریع یافت؛ این هفته نامه امروز به روزنامه تبدیل شده که با انتشار ۵۰۰ نسخه در روز معتبرترین روزنامه ولایت غزنی می باشد.

شمار زیادی از انجمن های ادبی مانند انجمن سنایی، که در سال ۱۳۵۰ ایجاد شده و تعداد زیادی از فرهنگیان به تلاش نیاز محمد خوشه در آن شامل بودند، ایجاد شد؛ دیگر انجمن همچنین انجمن لونگ، انجمن فرهنگیان، انجمن کاتب، انجمن البیرونی، انجمن پسرلی، انجمن قره باغ، انجمن ارشاد، انجمن زمزمه، انجمن اجتماعی غزنه باستان، انجمن تحکیم وحدت، جمال که یک انجمن سیاسی بود، انجمن وحدت ملی و

منار های غزنی

.....

انجمن کلیوال ادبی ملگری در ولایت غزنی شکل گرفته است؛ این انجمن‌ها تلاش‌های فرهنگی زیادی می‌کنند و راه را برای چاپ آثار شعرا و نویسندگان نو فراهم می‌سازند. در این آوار ریاست اطلاعات و فرهنگ غزنی این انجمن‌ها را ثبت نموده از فعالیت‌های شان حمایت می‌کند.

با ایجاد فصل جدید (دوره حاکمیت رئیس جمهور کرزی)، جوانان این ولایت نیز به مطالعه رو آورده اند. در غزنی علاوه بر کتابخانه عامه ریاست معارف و کتابخانه الیبرونی ریاست اطلاعات و فرهنگ، برخی کتابخانه‌ها در مکاتب نیز وجود دارد که مردم می‌توانند از آنها، کتاب برای مطالعه بگیرند. در ولایت غزنی علاوه بر کتابخانه‌ها، تعداد زیادی کورس‌ها به ویژه کورس‌های خطاطی وجود دارد، که صدها شاگرد اکنون در آن آموزش می‌بینند.

پس از کشف آثار باستانی دشت ناور که صدهزار سال قدمت داشتند؛ شهر غزنی موزیمی ایجاد کرد که اکنون در مقام ولایت و ریاست اطلاعات و فرهنگ، می‌باشد و صدها اثر تاریخی مانند مجسمه‌ها، سلاح‌های تاریخی، کوزه‌ها، ظروف، و همچو آثار دیگر تاریخی، در آن نگهداری می‌شوند.

با آنکه مردم، با به میان آمدن سامان آلات موسیقی مدرن و جدید؛ از موسیقی محلی خدا حافظی کرده اند؛ اما اخیراً دوباره همان موسیقی محلی و سابقه، مورد توجه قرار گرفته است. اتن که یک رسم ملی است، در ولسوالی‌های پشتون نشین غزنی، بسیار رایج است و هم اکنون نیز از سوی جوانان این ولسوالی‌ها در محافل خوشی و مناسبت‌ها به خوبی اجرا می‌شود.

منار های غزنی

.....

مردم شناسی:

بر پایه سرشماری سال ۲۰۱۳، کل جمعیت ولایت در حدود ۱,۳۶۸,۸۰۰ نفر است، که چند قومی و عمدتاً یک جامعه قبیله ای است.

طبق انستیتوت مطالعه جنگ، غزنی نوزده ولسوالی دارد و یکی از گوناگون ترین ولایات در افغانستان از دید قومیتی است.

اکثریت جمعیت این ولایت را هزاره ها و پشتون ها و پس از این دو قوم تاجیک ها تشکیل می دهند (کمتر از ۱٪ هندوها)، کشاورزی و دامداری شغل اصلی شهروندان غزنی است.

گندم، یونجه، خربوزه و بادام از بزرگ ترین محصولات تولید شده است.

منار های غزنی

.....

زمین شناسی

منابع طبیعی:

بر طبق آخرین برآورد های زمین شناسان اهل افغانستان و خارجی، غزنی یکی از ثروتمند ترین مناطق معادن لیتیوم در جهان است.

طلا و مس نیز پیش تر در زرکشان غزنی یافت شده بود. ارزش این معادن به مقداری ۳۰ میلیارد دلار تخمین زده شده است. معادن کشف شده در غزنی تقریباً ۳۰ درصد از کل معادن های لیتیوم، طلا، مس است و نیز درصدی از معادن نقره ، سرب، روی و سنگ های قیمتی افغانستان را تشکیل می دهد.

منرال اندراتیت ولایت غزنی:

غزنی بزرگ ترین معادن را در سطح منطقه داراست، ذخایر لیتیم غزنی ۳۰٪ لیتیم جهان را تشکیل می دهد. معادن عمده این ولایت، بر اساس وزارت معادن و پترولیوم، به ترتیب ذیل می باشد:

معدن طلای زرکشان:

این معدن در ولسوالی مقر قرار دارد، که ۹۰ کیلومتر از شهر غزنی فاصله دارد و پهناوری حوزه آن به ۴۸۴ کیلومتر مربع می رسد. در سال های ۱۳۳۱ و ۱۳۳۹ متخصصین روسی، آلمانی و آمریکایی، بالای معدن زرکشان تحقیق نمودند، و ذخیره آنرا ۷,۵۰۰ کیلو گرام طلای سرخ تخمین زدند.

منار های غزنی

.....

معادن مس زرکشان:

وحیدالله شهرانی وزیر معادن و پترولیم می گوید که در منطقه زرکشان ولسوالی مقر؛ به علاوه معدن طلا، به ارزش ۳۰ میلیارد دالر ذخایر مس نیز موجود است که از سوی متخصصین داخلی و خارجی شناسایی شده است.

معادن این منطقه برای بار اول در سال ۱۹۷۱ توسط مهندسان افغان و روس، در یک تحقیق مشترک کشف شد.

لاجورد:

به اساس معلومات هرودوت و استرابون، لاجورد بدخشان ۲۵۰۰ سال قبل، از افغانستان به مصر صادر شده، که از آن برای ساخت چشم های مجسمه فرعون کار می گرفتند. در ولایت غزنی، معدن سنگ لاجورد موجود است؛ اما مقدار آن دقیقاً واضح نیست.

سنگ مرمر:

بر علاوه شماری از ولایات کشور؛ در ولسوالی جاغوری ولایت غزنی نیز معدن سنگ مرمر وجود دارد. تا کنون در کشور نزدیک به ۳۵ نوع سنگ مرمر در ۴۵ رنگ مختلف تثبیت و شناخته شده، که ارزش آن ۱۵۰ میلیارد دالر تخمین گردیده است.

به اساس شمارش ها ۸ درصد سنگ مرمر افغانستان، برای پروسس و پالش به پاکستان، فی تن ۴۰ دالر به فروش می رسد، که پس از پروسس و پالش، به مبلغ ۳۰۰ دالر دوباره بالای افغانستان فروخته می شود.

منار های غزنی

از سال ۱۳۹۴ به بعد معادن از مرمر ولسوالی مالستان توسط خود مردم استخراج می شود که بهترین نوع سنگ مرمر در افغانستان است و مترمربع آن ۵۰۰۰ افغانی به فروش می رسد.

لیتیم :

در ولسوالی ناور غزنی، که از شهر غزنی حدود ۱۰۰ کیلومتر دور است، در سال ۱۳۹۰ معدن لیتیم کشف شد. به اساس تحقیقات زمین شناسان افغان و خارجی، این منطقه نسبت به سایر مناطق جهان، از لیتیم بیشتر برخوردار است، در این معدن به علاوه لیتیم، ۳۰٪ طلائی سرخ و مس موجود می باشد.

به اساس معلومات مسوولین ولایت غزنی، برای معادن شناسان واضح شده است که ذخیره بزرگ لیتیم ولسوالی ناور غزنی به ارزش ذخیره نفت عربستان سعودی می باشد.

همچنان در غزنی معادن دیگری هم وجود دارد، که یاد آوری آنها ناممکن است؛ تنها برخی معادنی را یاد آوری می کنیم که تثبیت شده؛ اما در مورد ذخایر و استخراج آنها کدام مستندی در دست نیست: در ولسوالی زنخان ولایت غزنی، که از مرکز ۳۰ کیلومتر دور است، معادن سنگ کرومیت و تالک شناخته شده است؛ همچنین در منطقه رباط ولسوالی ده یک این ولایت، یک معدن مس هم شناسایی شده است؛ در ولسوالی واغز ولایت غزنی، ذخیره تیل شناسایی شده؛ و در ولسوالی اندر، از موجودیت طلائی سرخ نیز سخن گفته شده است.

در ولسوالی ناور، معدن گچ و ولسوالی مالستان غزنی، معادن تراورترین و سنگ مرمر کشف شده است.

منار های غزنی

.....

واحدهای اداری

ولسوالی های غزنی:

ولایت غزنی دارای ۱۹ ولسوالی می باشد:

۱. ولسوالی آب بند
۲. ولسوالی آجرستان
۳. ولسوالی آندر
۴. ولسوالی جاغوری
۵. ولسوالی جغتو
۶. ولسوالی خواجه عمری
۷. ولسوالی ده یک
۸. ولسوالی رشیدان
۹. ولسوالی زنه خان
۱۰. ولسوالی غزنی
۱۱. ولسوالی قره باغ
۱۲. ولسوالی گیرو
۱۳. ولسوالی گیلان
۱۴. ولسوالی مالستان

منار های غزنی

.....

۱۵. ولسوالی مُقَر

۱۶. ولسوالی ناوه

۱۷. ولسوالی ناؤر

۱۸. ولسوالی واغز

۱۹. ولسوالی ولی محمد شهید

مشاهیر:

ولایت تاریخی و باستانی غزنی؛ از گذشته های دور تاکنون، شخصیت های مهم و مشهور اجتماعی و رجال برجسته علمی و سیاسی را در خود پرورش داده و خاستگاه علم، هنر و ادب کشور بوده است. مطابق مندرجه کتاب جام جم از کثرت اعداد علما و فضلا که در غزنی مدفون شده اند، غزنی را پس از بغداد (مدینه ثانیه) می گفتند.

نقش سلطان محمود در رشد ادب، شعر و علم بسزا است. چنان که ابوریحان کتاب ارزشمند تحقیق ماللهند خود را در رکاب این پادشاه تکمیل نمود.

ابوالفضل بیهقی، تاریخ بیهقی را که مرجع زبان فارسی به شمار می رود، نیز به امر همین سلطان نوشت و ده ها خدمات بزرگ دیگر که توسط این شاه و بازماند گانش در غزنی صورت گرفت. (۱)

منار های غزنی

.....

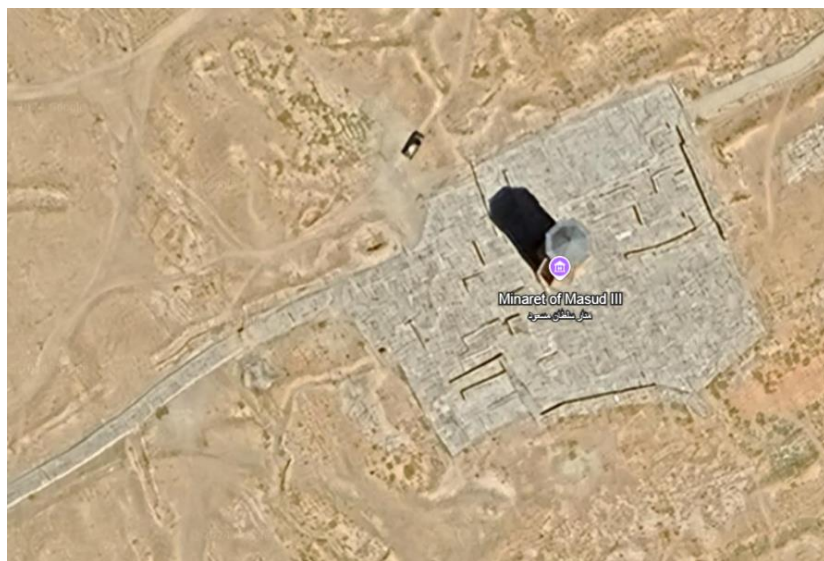
معماری مناره های غزنی

ساختمان:

مناره های غزنی دو برج مناره ای هستند که با تزئینات بسیار دقیق و زیبا در سمت شمال شرق شهر غزنی و در مرکز افغانستان واقع شده اند.

برج (منار) های یاد شده در اواسط قرن دوازدهم میلادی ساخته شده اند و تنها عناصر بازمانده از مسجد بهرام شاه هستند.

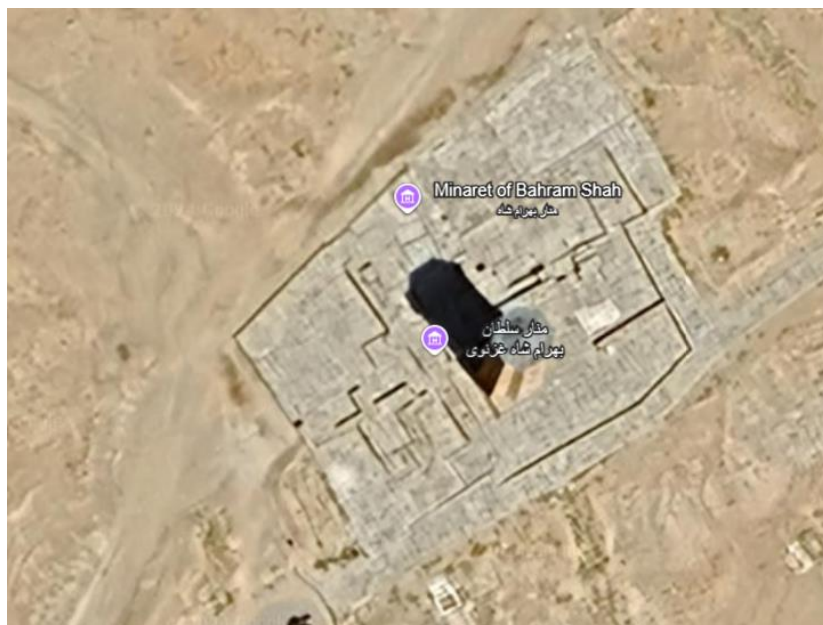
این دو مناره به فاصله ۶۰۰ متر (۱۹۶۸ فوت) از موقعیت داشته و در دشتی باز در شمال شرقی شهر غزنی قرار دارند.

تصویر فضایی از منار مسعود سوم غزنوی

منار های غزنی

.....

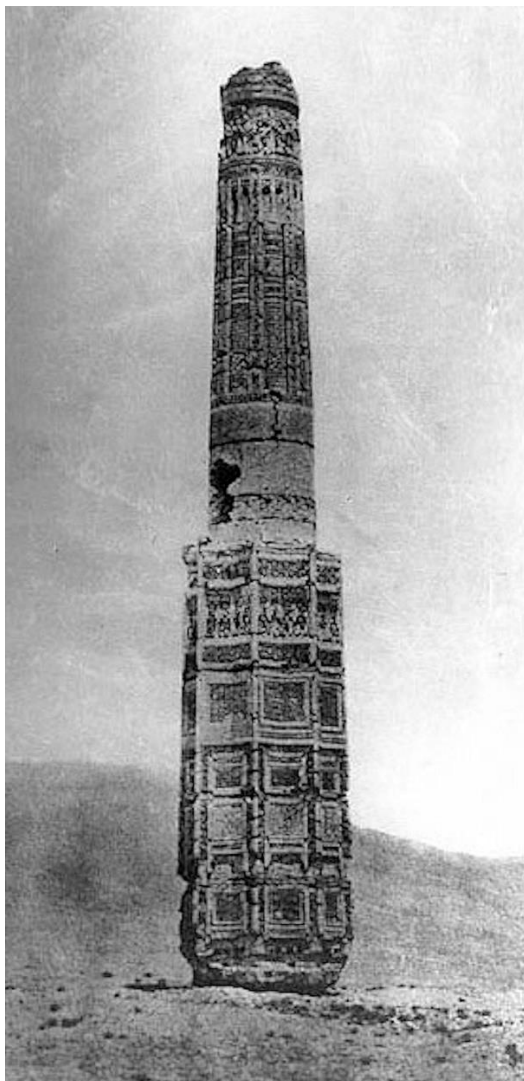

تصویر فضایی از منار سلطان بهرام شاه غزنوی

ارتفاع مناره ها در قرن نوزدهم ۴۴ متر بوده، قبل از اینکه نیمه بالایی هر دو منار در زلزله سال ۱۹۰۲ فرو ریزد. اکنون هر دو منار ها حدود ۲۰ متر ارتفاع دارند که از خشت و گل پخته ساخته شده اند. سطح برج ها با نقش های هندسی پیچیده و آیات قرآنی بر روی کاشی های سفالی استادانه تزئین شده است. در سال ۱۹۶۰، هر دو برج با سقف های فلزی در یک تلاش محدود برای نگهداری نصب شده اند، قابل یاد آوری است که ویرانه های کاخ سلطان مسعود سوم نیز در نزدیکی منار مسعود سوم قرار دارد.

منار های غزنی

.....

تصویر قدیمی از منار مسعود سوم، غزنی که در قرن ۱۹ میلادی عکاسی شده است

منار های غزنی

.....

تصویر قدیمی از منار مسعود سوم، غزنی که در قرن ۱۹ میلادی عکاسی شده است

منار های غزنی

.....

منار مسعود سوم:

این منار (مناره، برج) بین سال های ۱۰۹۹ تا ۱۱۱۵ میلادی ساخته شده است.

مواد ساختمانی آن خشت و گل پخته بوده و در آن مصالح نوع گل به کار رفته که مشخصات و ترکیب آن میتواند بعد از تست های دقیق لابراتواری به دست آید.

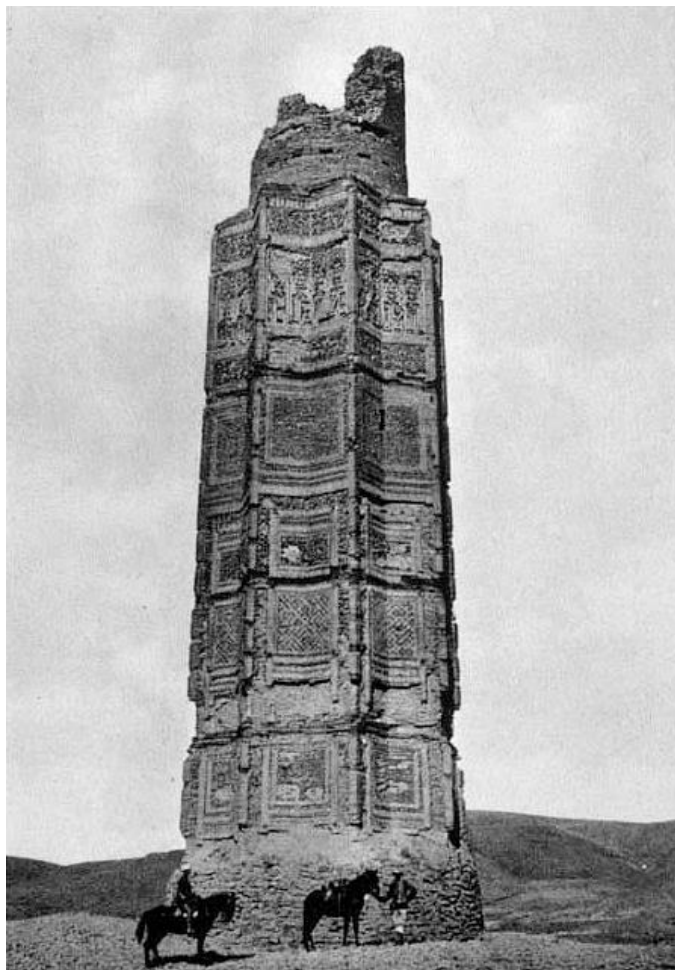
این منار تا سال های ۱۹۰۲ میلادی دارای ارتفاع چهل و چهار (۴۴) بوده که قسمت بالایی استوانه یی آن یعنی بالاتر از بیست متر از سطح زمین در زلزله سال ۱۹۰۲ فرو ریخته است.

اگر به تصاویر قدیمی نگاه شود معلوم میشود که تمام قسمت های بالایی آن که در حدود ۲۴ متر میشود بصورت مکمل فرو نه ریخته و قسمتی از آن به مشاهده رسیده که در حدود چهار (۳) میباشد.

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی بعد از زلزله

منار های غزنی

.....

اگر ما به تاریخ ۱۹۶۰ برگردیم چنین معلوم میشود که قسمت باقی مانده از منار (برج) که شکل دایروی داشته و در آن درز های بزرگ به مشاهد میرسد و در اثنای نصب پوشش به شکل غیر فنی و عجولانه الی شکل ستاره بی در پلان تخریب شده است.

این کار طوری خاطر نشان میسازد که قسمت بالایی آن وجود نه داشته و ارتفاع منار همین حالت موجوده یعنی ۲۰ متر است.

اگر دقت نمایم تمام منار ها با بیز (بیس) بزرگتر آغاز و به شکل مخروطی دارای ختم کار میباشد.

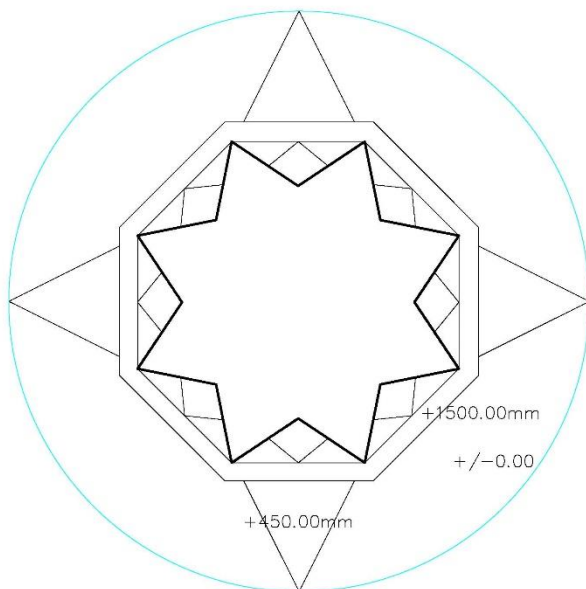
با در نظر داشت تیوری ساختمان های منار ها میتوانیم قسمت بالای منار مسعود سوم را تصدیق نما ییم.

بهتر بود تا قسمت های باقیمانده منار که در پلان شکل دایروی و در نما شکل استوانه بی داشت نیز حفظ میگردد و امروز میتوان با سرحات از ارتفاع چهل و چهار متری آن دفاع نمود.

چیزی مهمی که در باره منار متذکره نوشت، همانا عدم مراقبت درست و به موقع از طرف شاهان و حکمرانان وقت بوده که در وقت و زمان مناسب آن به ترمیم کاری آن توجه نه شده که باعث به وجود آمدن درز ها، فرو ریزی خشت کاری های تزینی رویکار به مرور زمان و حوادث طبیعی به وقوع پیوسته است.

منار های غزنی

.....

پلان عمومی منار مسعود سوم

اگر به پلان اصلی منار توجه نماییم این منار از فارم های مختلف به ارتفاعات مختلف اعمار گردیده است که همه در فارم یا شکل دایروی ترسیم و اعمار شده است.

اشکال مختلف موجوده به اطراف منار در تصاویر قبلی به مشاهده نمی رسد و لی بعد از ترمیم و باز سازی آن شکل های منظم هندسی به اطراف منار دیده میشود.

فرش اطراف منار توسط سنگ های پارچه کوهی و مصالح سمنت و ریگ فرش و باز سازی گردیده است.

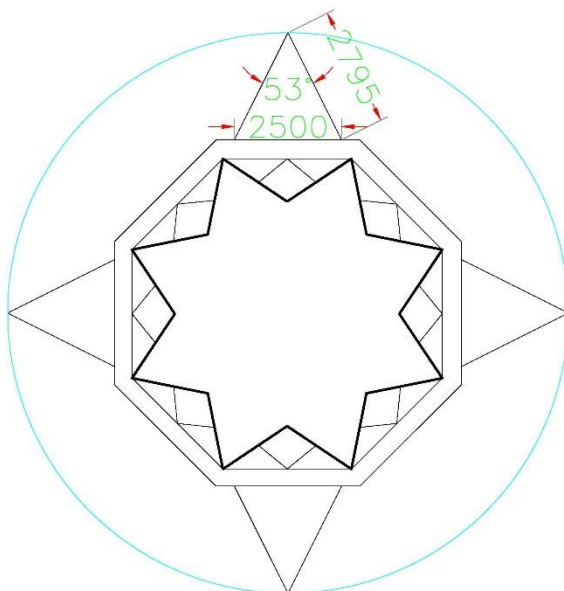
منار های غزنی

.....

پلان اصلی منار دارای شکل منظم هشت ضلعی بوده و از سطح زمین موجوده به اندازه یک مترو پنجاه سانتی (۱۵۰) ارتفاع دارد، این فارم هشت ضلعی منظم در دایره به شعاع ۴۳۷ سانتی متر ساخته شده که طول خارجی فارم هشت ضلعی یعنی طول هر ضلع آن مساوی به ۳۳۵ سانتی متر اندازه گیری شده و در ساحه موجود میباشد، بنا میتوان گفت که قطر فارم هشت ضلعی موجوده مساوی به ۸۷۵ سانتی متر میباشد. عرض یا ضخامت بخش منار که دارای فارم هشت ضلعی است ۴۵ سانتی متر از سمت بیرون به مشاهده میرسد.

منار های غزنی

.....

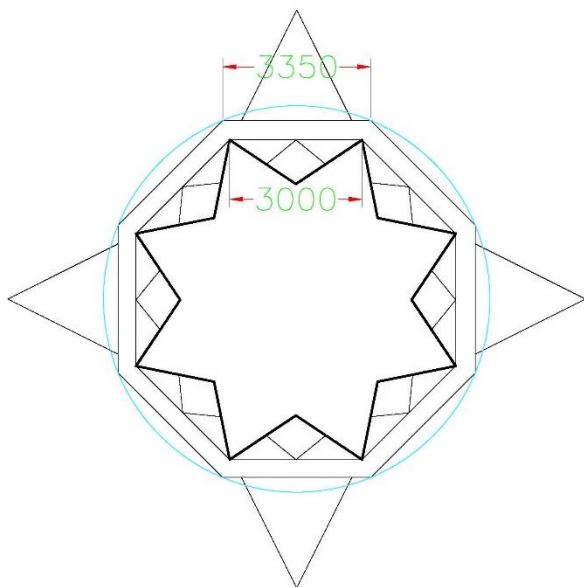

پلان عمومی منار مسعود سوم

در چهار سمت فارم هشت ضلعی مثلث حادالزاویه به مشاهده میرسد که ضلع متصل به ضلع هشت ضلعی آن مساوی به ۲۵۰ سانتی متر، زاویه مقابل ضلع یاد شده ۵۳ درجه و دو ضلع دیگر آن مساوی به ۲۸۰ سانتی میباشند که به شکل مثلث متساوی الساقین به نظر رسیده و ارتفاع آن از فرش موجوده زمین به ۴۵ سانتی متر میرسد.

منار های غزنی

.....

پلان عمومی منار مسعود سوم

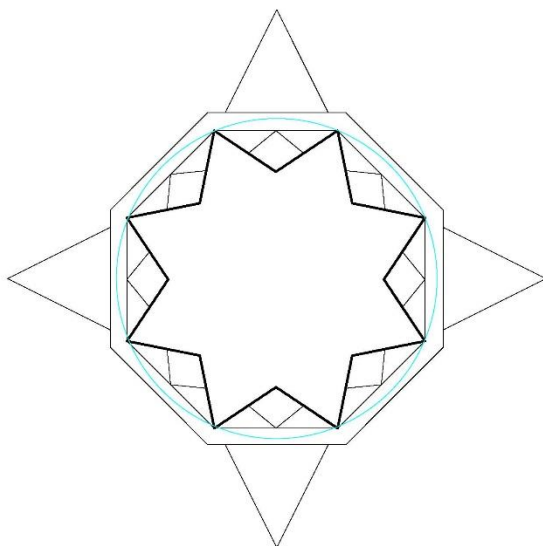
بعد از ارتفاع ۱۵۰ سانتی متر یعنی فارم هشت ضلعی منظم فارم یا شکل منار تغییر نموده و به شکل ستاره هشت ضلعی تبدیل گردیده است. این شکل یعنی ستاره هشت ضلعی در دایره ای با شعاع ۳۹۰ سانتی یا قطر ۷۸۰ سانتی متر اعمار گردیده و الی ارتفاع ۱۸/۵ متری یا پوشش ادامه دارد.

فاصله بین دو نوک ستاره مساوی به ۳۰۰ سانتی متر بوده و در کنج های داخلی دیوار های هشت ضلعی متصل است همچنان در بین دو نوک یا راس ستاره یک مثلث سر چپه نیز به مشاهده رسیده که با اضلاع ستاره ها، شکل یا فارم لوزی را تشکیل میدهد.

منار های غزنی

.....

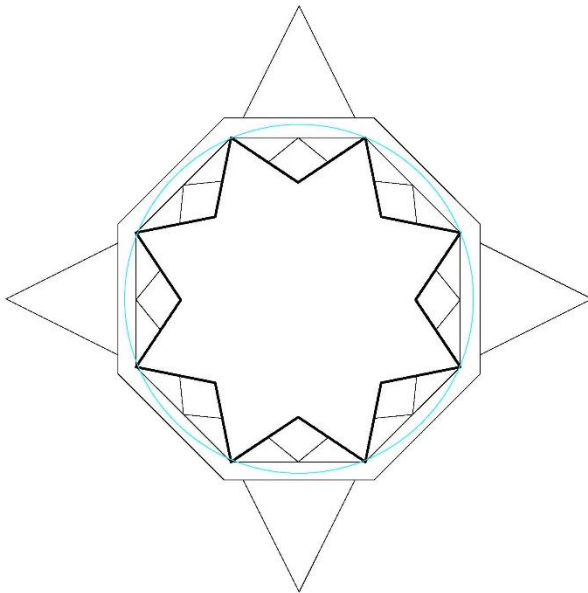
فارم یاد شده دارای چهار قطار خشت کاری با مصالح سمنت و ریگ کار گردیده که ارتفاع آن به ۴۵ سانتی متر میرسد.

پلان عمومی منار مسعود سوم

منار های غزنی

.....

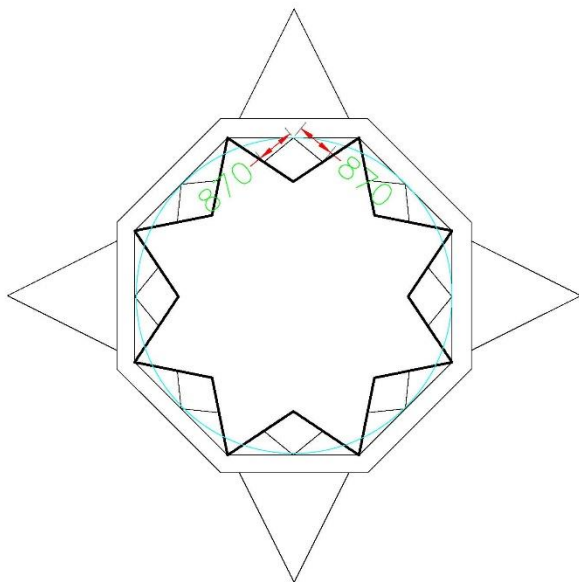

پلان عمومی منار مسعود سوم

منار های غزنی

.....

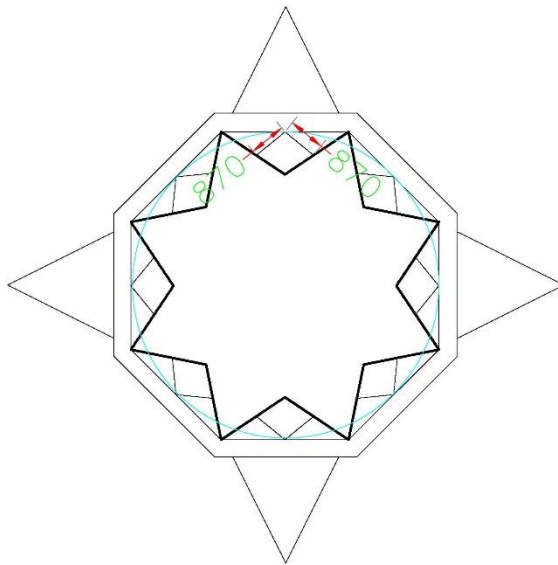

پلان عمومی منار مسعود سوم

طوری‌که ذکر گردید فاصله بین دو نوک ستاره ۳۰۰ سانتی بوده ولی طول هر ضلع ستاره مساوی به ۸۷ سانتی متر میباشد، قسمت داخلی نوک ستاره در دایره ای به شعاع ۲۶۰ سانتی متر یا قطر ۵۲۰ سانتی متر اعمار گردیده است.

منار های غزنی

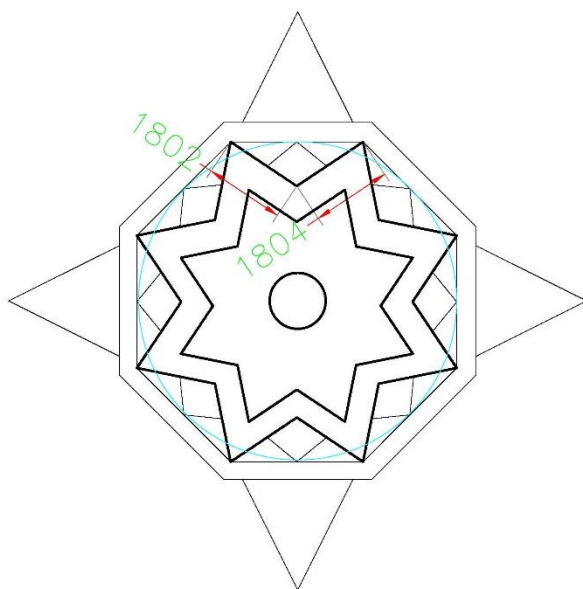
.....

پلان عمومی منار مسعود سوم

منار های غزنی

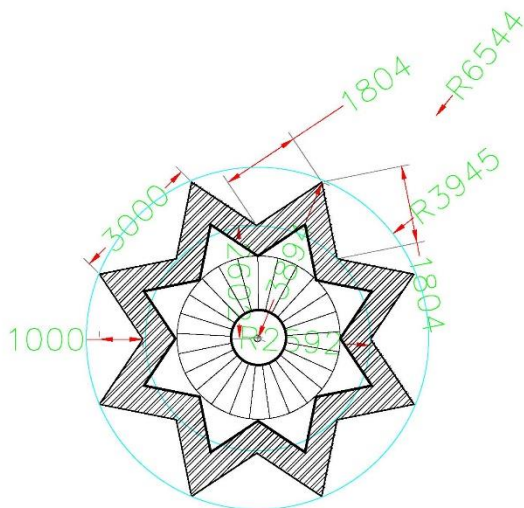
.....

پلان عمومی منار مسعود سوم

منار های غزنی

.....

پلان عمومی منار مسعود سوم

طوری‌که منارها از نزدیک ملاحظه گردید کدام در (دروازه داخلی) به منار دیده نمی‌شود ولی امکان دارد این منار دارای دروازه‌های داخلی بوده و در داخل آن زینه‌های مدور به دور یک پایه بزرگ وجود داشته باشد.

مگر به مرور زمان، حفظ دقیق اثر و غرض جلوگیری از حفاریات، تحقیقات خود سرانه و غیر فنی مسدود شده باشد.

غرض اثبات موضوع یعنی خالی بودن قسمت‌های داخلی آن میتوان کلکینچه‌های موجوده در نماهای منار را تذکر یا قلمداد نمود.

منار های غزنی

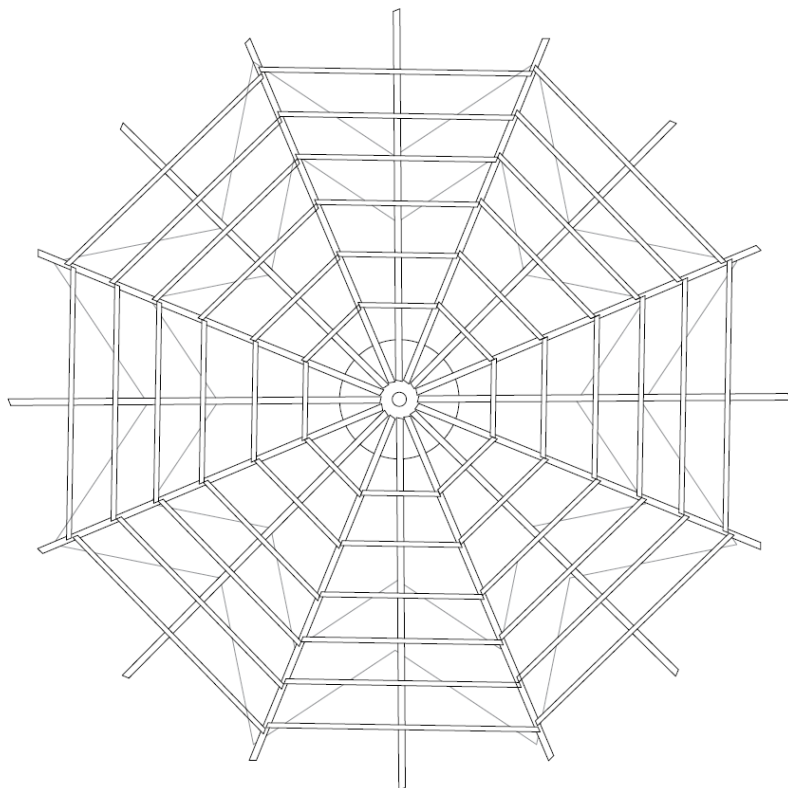
.....

همچنان از نگاه کردن و مطالعات دقیق در دیگر منار های قدیمی میتوان گفت که عرض دیوار های منار هشت ستاره مسعود سوم ۶۰ سانتی متر میباشد.

با لا شدن به روی کلکینچه ها و داخل شدن به منار ضرورت به خوازه های فلزی بیرونی یا ماشینری مانند کرن کجاوه دار (باکت کرن) ، اخذ اجازه وزارت محترم اطلاعات و فرهنگ، وسایل و تجهیزات عصری را مینماید تا به منار داخل و تحقیقات دقیق و موثری را انجام داد. قابل یاد آوری است که غرض نقشه برداری های دقیق برای ضخامت دیوار های داخلی منار ها از کمره های مخصوص اکسری استفاده نمود.

منار های غزنی

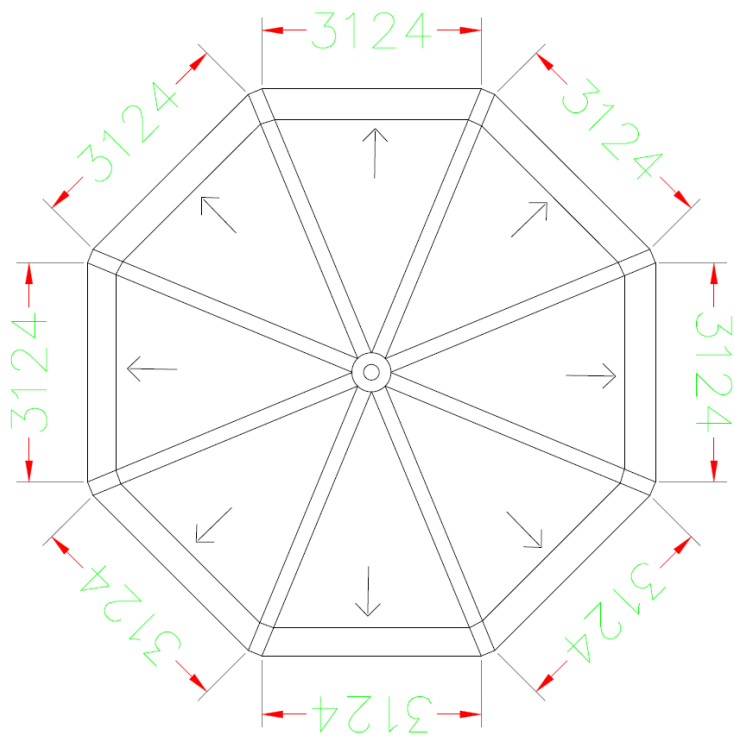
.....

پلان شده بندی پوشش منار مسعود سوم

منار های غزنی

.....

پلان پوشش (آهن پوش) منار مسعود سوم

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

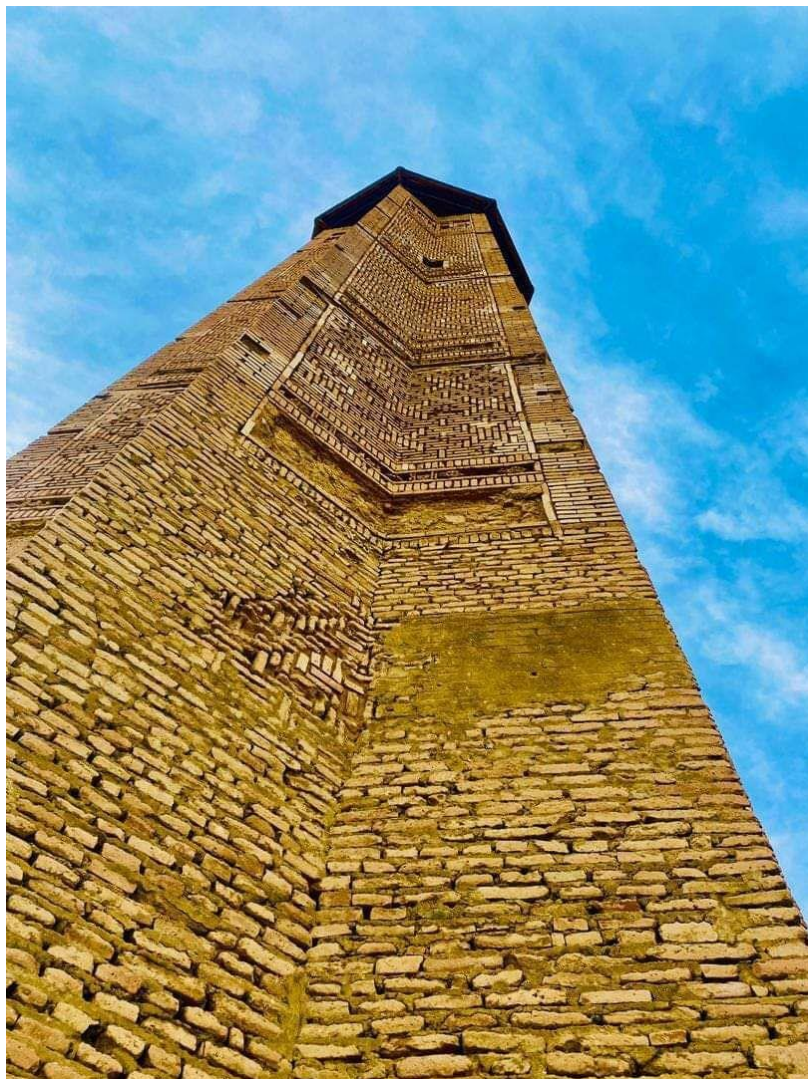
.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

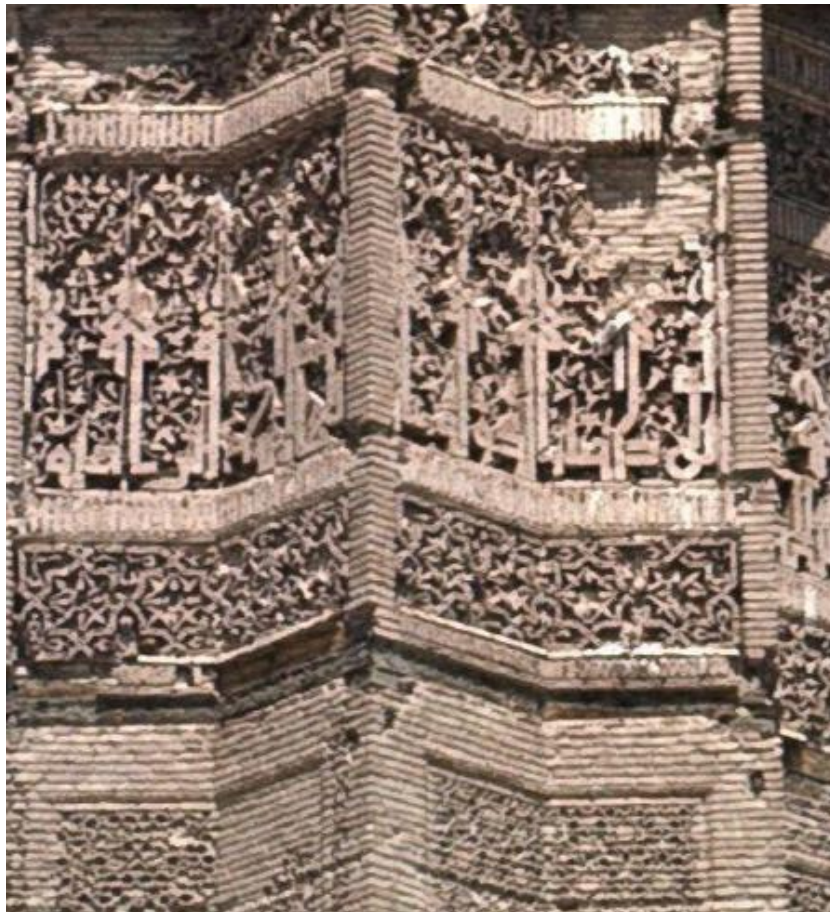
تصویری قسمتی از منار غزنی

طوری‌که ذکر گردید به روی منار تزینات اشکال هندسی و نوشته های از آیات قرآن کریم نوشته و به خوبی مشاهده میشود، ولی در بعضی از قسمت ها نظر به عدم توجه زمامداران وقت بعضی از خشت های آن فرو ریخته و به زمین اصابت که درین جریان توته و پارچه شده است. سایز خشت که در آن زمان به کار رفته نظر به ملاحظه دارای ابعاد ذیل میباشد:

منار های غزنی

.....

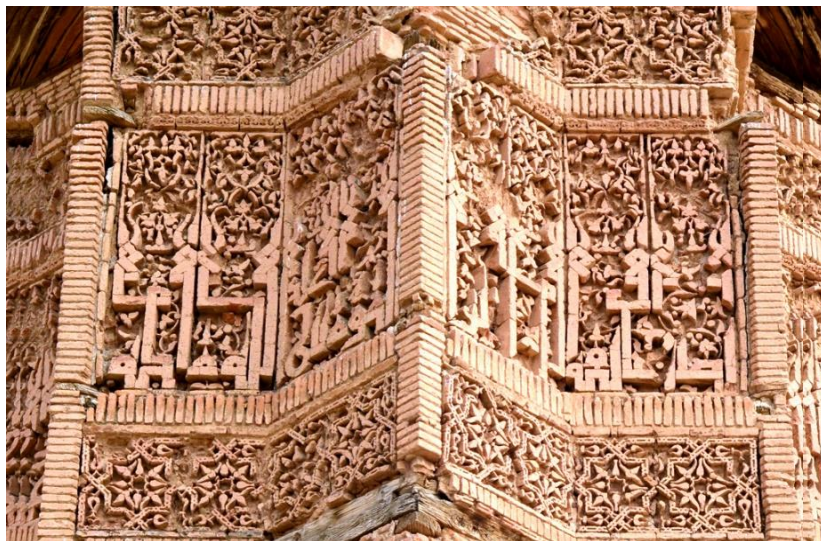
۱. طول ۲۰ سانتی متر
۲. عرض ۲۰ سانتی متر
۳. ضخامت ۵ سانتی متر

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

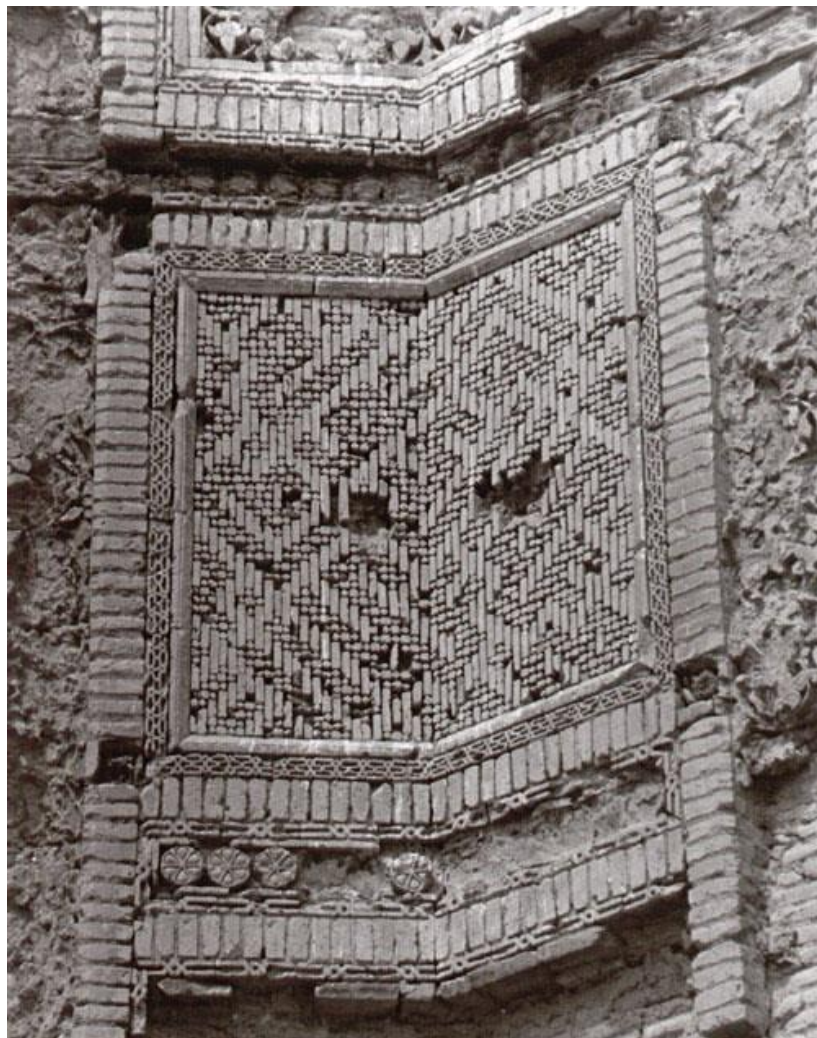

تصویری قسمتی از منار غزنی

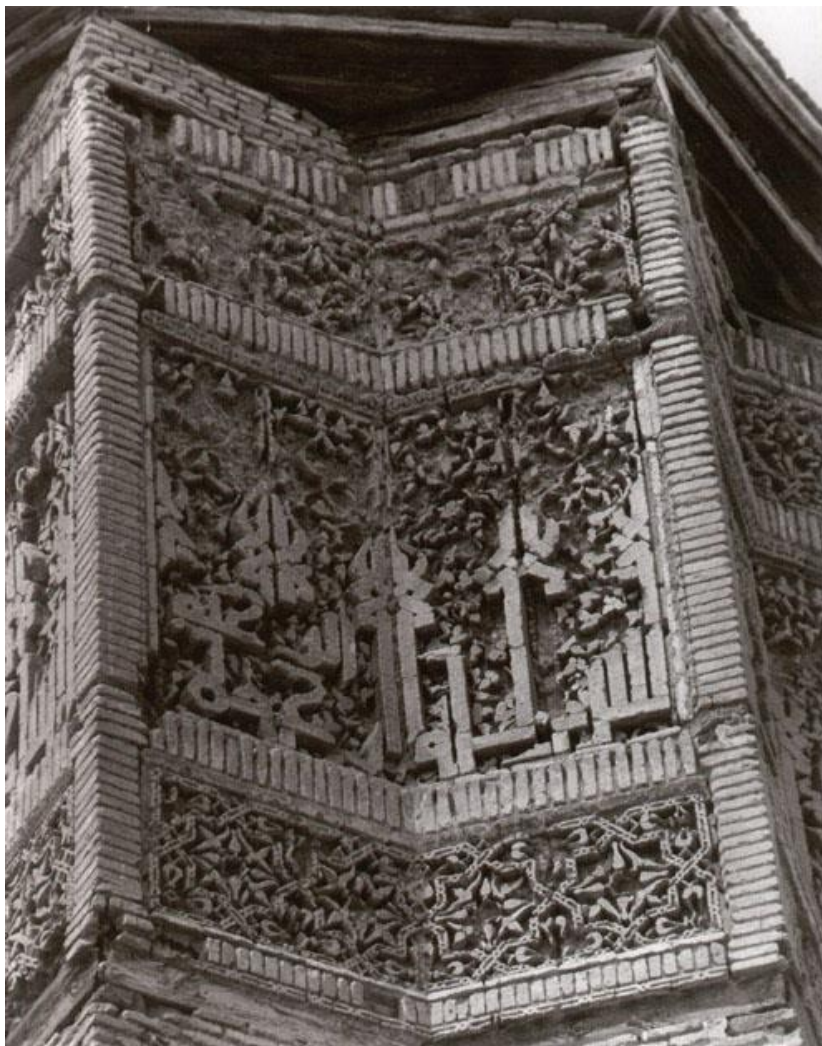
تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

اگر به نمای منار دقت شود معلوم میشود که بعد از هر چهار متر یک رینگ چوبی بالای دیوار های منار کار گردیده که بیانگر قوت دیزاینر ها و معماران و وقت را نشان داده و ثابت کننده تجربه ارتفاع خشت کاری بالاتر از چهار متر، ایجاب رینگ رامی نماید. چون در آنوقت نه کارنکریت مروج بود و نه هم سیخ گول کشف شده بود تنها کاری که معماران میتوانستند جهت مقاوم سازی ساختمان ها انجام دهند همانا استفاده از چوب به شکل رینگ یا گادر بود.

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصاویری از قسمت های منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصاویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصاویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از سنگ نوشته منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از سنگ نوشته منار غزنی

منار های غزنی

گرچه در بسیاری از مقالات ارتفاع اساسی یا اولی منارها را چهل و چهار (۴۴) متر و قسمت باقی مانده و یا ارتفاع موجوده منار را در حدود بیست (۲۰) متر نوشته اند، اما در سنگ نوشته باز سازی شده منارها با تفاوت اینکه ارتفاع موجوده را بیست و سه (۲۳) و ارتفاع قبلی را پنجاه و پنج (۵۵) تذکر داده اند.

در قسمت نوشته های بالایی که به شکل برجسته و ایات متبرکه قرانکریم نوشته اند، سوره فاتحه آن نسبت به دیگر آیات به صورت درست و نسبتاً واضح خوانده میشود که به سبک خط کوفی نوشته شده است.

نوشتار دیگر غیر از آیات متبرکه قرآنی نیز با نگاه عمیق و فکر قابل خوانش است که راجع به معرفی سلطان مسعود نوشته شده است.

چیزی که در سنگ نوشته توجه همه را به خود جلب مینماید همانا در مورد چگونگی و عزم منار تذکر به عمل آمده است.

منار به مقصد ذیل ساخته شده است:

۱. به منظور گفتن آذان
۲. نماد از یادگار، عظمت، قدرت شاهان و امپراتوران
۳. نماد عدل و عدالت

اگر به مناره ها دقت نماییم چنین به نظر میرسد که بعضی از قسمت های بالایی و قسمتی از تهداب های آن به شکل ساده و غیر فنی ترمیم شده باشد که این نوع ترمیمکاری و یا باز سازی سبب از بین بردن زیبایی آن شده است.

قابل یاد آوری است که هر دو منار یکسان و تیبیک میباشد.

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصاویری اندازه گیری از منار های غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصویری قسمتی از منار غزنی

منار های غزنی

.....

تصاویری قسمتی از منار های غزنی

منار های غزنی

.....

ماخذ:

۱. سایت انترنیتی گوگل (ویکی پدیا)

منار های غزنی

.....

فست کتاب های چاپ شده

۱. معماری افغانستان
۲. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش شفاخانه ها)
۳. راهنمود طلايي
(برای اساتید انستیتوت های تخنیکي و ساختمانی افغانستان)
۴. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد اول
۵. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد دوم
۶. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
۷. معماری اصیل شهر کابل (مرادخانی)
۸. معماری شهر کابل (بی بی مهرو)
۹. افغانستان در قرن تکنالوژی
۱۰. زونبندی اقلیم و زلزله افغانستان
۱۱. صدقه جاریه / دنیای انجینری
۱۲. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد اول (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۳. داستان حقیقی با مقیاس معماری
۱۴. فرار از کشور- با تصاویر مستند
۱۵. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
۱۶. پخسه در افغانستان
۱۷. بنیا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترلیا
۱۸. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد دوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)

منار های غزنی

.....

۱۹. منار جام - الهامی برای قطب منار
۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲۴. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲۵. چپر ته چي قانون نه شته (گډوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲۶. مدرنه جو ما تونه ،، پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه - مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
- (تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک
کابل)
۳۴. ۴۰- چهل
۳۵. مجنون او گلچین (پینتو ناول)
۳۶. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)
۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیرالله مخدوم

منار های غزنی

.....

- (جلد اول)
۳۹. برف ها آب میشود
۴۰. رسم و تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
۴۱. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
۴۲. بودا بنکاري (پښتو ناول)
۴۳. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
۴۴. د اسلامي معمارۍ پیل
۴۵. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
۴۶. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیرالله مخدوم
(جلد دوم)
۴۷. د شپېلی مینه (مه ینه) په کچه گری کې (پښتو ناول)
۴۸. حشمت خان د کلا معماري
۴۹. د افغان الک او آذري جلی مینه (پښتو ناول)
۵۰. د وچو بڼونه او پارکونو معماري
۵۱. د یوې بڼونکي مینان په یوه ټولگي کې (پښتو ناول)
۵۲. د ژرنده گري ماما مینه (پښتو ناول)
۵۳. په اسلامي نظام کې ودانيز پرمختگ
۵۴. شپنه ادې (پښتو ناول)
۵۵. بي زده کړې پوی (پښتو ناول)
۵۶. د میني تاو (پښتو ناول)
۵۷. (BIM) په خپله ژبه - په نړۍ کې تر ټولو نوي او گړندی
کړنلاره د معمارانو او انجینېرانو (انجینرانو) له پاره
۵۸. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیرالله مخدوم
(جلد سوم)
۵۹. سیدو او عیدو - د کوشنیوالي خواره ملگري (پښتو ناول)

منار های غزنی

.....

۶۰. د یوې میاشتي **ناوې** (پښتو ناول)
۶۱. دڅاڅکو هار (د یوه سړی لنډی کیسې)
۶۲. د کابل ښار اصلي معماري (مراد خانۍ)
۶۳. کوشنی سوداگره (پښتو ناول)
۶۴. د کابل ښار معماري - **بي بي مهرو**
۶۵. سرغندوی (ناب، مشهور) پوډري
۶۶. دارونکی سپلاب (پښتو ناول)
۶۷. خواریکښ قاضي (پښتو ناول)
۶۸. د پخوانیو جوماتونو **توپیر** د نن سره
۶۹. د مور **وژونکی (قاتل)**، (پښتو ناول)
۷۰. د مور مېړه (پښتو ناول)
۷۱. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیرالله مخدوم
(جلد چهارم)
۷۲. لېونی **ملا** (پښتو ناول)
۷۳. **خوان شهید** (پښتو ناول)
۷۴. **توده برستن** (پښتو ناول)
۷۵. نورک اکا (پښتو ناول)
۷۶. غریبک (پښتو ناول)
۷۷. د ژوند **خوړې** او **ترڅې** (پښتو ناول)
۷۸. الماء [دیارلس کلنه فلسطینی انجلی تر نړېدلې ودانۍ (پښتو ناول)]
۷۹. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیرالله مخدوم
(جلد پنجم)
۸۰. ادبي لښتې / چوب ادبی
۸۱. د ښاروالی کاریگر (پښتو ناول)
۸۲. د خاورو لاندې ښار (د عینک مسو کان ته څېرمه)
۸۳. شهرې زیر خاک (نزدیک معدن مس عینک)

منار های غزنی

.....

۸۴. ساختمان های کانتینری
۸۵. کانتینري ودانی
۸۶. Architecture of Buddhist temple in Kabul city
۸۷. بنکلي هوسی (پښتو کیسه)
۸۸. خره بیزو (پښتو کیسه)
۸۹. سور تنور (پښتو ناول)
۹۰. سپین کار غه (پښتو داستان)
۹۱. لپونی لپوه (پښتو داستان)
۹۲. بندی مرغه (پښتو داستان)
۹۳. بی وخته سیلاب (پښتو ناول)
۹۴. ملا نصرالدین سره د دوکي پایله (پښتو ناول)
۹۵. د پوی بهلول غوره پرېکړه (پښتو داستان)
۹۶. د کابل ښار لمړي گمرک اداري ودانی معماری
۹۷. **ناکامه مینه** (پښتو ناول)
۹۸. سنگلاخ دره او معماری
۹۹. عشق در کانتینر ها (ناول به زبان دری)
۱۰۰. مادل اندازه گیری اسلامی
۱۰۱. په گاونډ هېواد کې زړه بایلل
۱۰۲. بازی ها و سپورت های محلی مردم افغانستان - جلد اول
۱۰۳. منار های غزنی - گذشته و حال

منار های غزنی

.....

فست کتاب های تحت کار

۱. بازی ها و سپورت های محلی مردم افغانستان - جلد دوم
۲. هنر خطاطی و میناتور ی در مراد خانی
۳. هنر کلالی در مرادخانی
۳. بی وخته باران
۴. د ژوند پای

منار های غزنی

.....

در صورت وقت و امکان

۱. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
۲. تاریخ معماری افغانستان
۳. حویلی های آسمان خراش
۴. ارتباط گذشته، حال و آینده در معماری
۵. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
۶. شیطان چراغ
۷. خاطره ها

Gazni minarets

Past and present

Written by: Architect PHD Hashmatullah Atmar

Date: July – August / 2028

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**